

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

УКРАЇНА в гуманітарних і соціально-економічних вимірах

МАТЕРІАЛИ

**III Всеукраїнської наукової конференції
(присвяченої 100-річчю Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара)**

30-31 березня 2018 р.

Частина II

Дніпро

2018

Редакційна колегія:

Іваненко Валентин Васильович, д.і.н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Іщенко Ігор Васильович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Горбатенко Володимир Павлович, д.політ.н., проф., заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Касьянов Георгій Володимирович, д.і.н., проф., зав. відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України

Пометун Олена Іванівна, д. пед. н., проф. член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Ключник Руслан Максимович, к.політ.н., доцент кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

У 45 Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали III Всеукраїнської наукової конференції. 30-31 березня 2018 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2018. – 268 с.

У збірник вміщено матеріали Третьої Всеукраїнської наукової конференції «Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах», що присвячені осмисленню проблем сучасної України в соціальному, політичному, історичному, філософському, культурологічному, філологічному, правовому, економічному, педагогічному та інших дискурсах, визначенню дієвих заходів та оптимальних шляхів подолання негативних та кризових явищ у різноманітних сферах української дійсності. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2018

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2018

В. В. Кононенко

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ ЯК ГАЛУЗІ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

На сучасному етапі відбувається переосмислення системи адміністративного права України як галузі національного права. Сучасна юридична наука має ряд суттєво нових підходів щодо визначення місця галузі в системі регулювання суспільних відносин, а питання визначення предмета та методів правового регулювання є фундаментальними, оскільки визначають центральні дефініції адміністративного права та його місце в системі права України. Методологічною основою дослідження даної проблеми є теоретичні надбання провідних вітчизняних учених-адміністративістів сучасності – В. Авер'янова, О. Андрійко, В. Бевзенка, Ю. Битяка, С. Гончарука, Є. Додіна, Р. Калюжного, В. Колпакова та інших.

Предметом будь-якої галузі права є коло суспільних відносин, що нею регулюються. Отже, в основі визначення предмета адміністративного права як галузі національного права, лежить проблема визначення кола суспільних відносин, що регулюються нею. За твердженням Ю. Битяка, суспільні відносини, які формують предмет адміністративного права, є надзвичайно широкими і різноманітними [1, с.9]. Традиційно, до предмета адміністративного права відносили ті суспільні відносини, що виникають, змінюються, припиняються в процесі здійснення державного управління – як діяльності уповноважених органів, посадових осіб виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в межах делегованих повноважень щодо виконання завдань та функцій держави. Таку діяльність називають управлінською і вона домінує в процесі здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності, а отже й в змісті предмета адміністративного права України.

Утім, з утвердженням терміну «публічне управління», дещо розширилось коло як суб'єктів, так і видів адміністративних суспільних відносин, які не можна вважати виключно державно-управлінськими. Так, В. Авер'янов вважає, що вітчизняне адміністративне право має бути орієнтоване на забезпечення прав та інтересів людини, їх ефективний захист, а не задоволення потреб держави, державного управління (фактично – державного апарату) [2, с. 9].

З огляду на це, до системи адміністративних входять відносини щодо розгляду і вирішення індивідуальних адміністративних справ за зверненнями приватних (фізичних і юридичних) осіб; надання різноманітних адміністративних (управлінських) послуг у вигляді дозвільно-ліцензійних, реєстраційних та інших подібних дій; захисту порушених прав і свобод громадян (адміністративний розгляд скарг і судочинство в адміністративних судах); застосування до осіб заходів адміністративного примусу тощо. Ці відносини виходять за межі управлінської діяльності, а звідси й з'явилася необхідність перегляду місця адміністративного права в системі загальних відносин «суспільство-держава».

Окрім того, вченими також обговорюється питання щодо виведення з адміністративного права групи суспільних відносин, що могли б стати самостійними галузями права. Так, Ю. Битяк виступає за виправдане виведення з особливої частини цієї галузі певних груп норм і утворення на їх основі самостійних галузей права зі своїми предметом та методом регулювання [1, с.9].

І.Бойко вважає, що остаточно не знайшов свого місця в предметі цієї галузі адміністративний процес та ратує за виведення відносин, пов'язаних із діяльністю суду із предмету адміністративного права [3,с.8, 9].

В.Галуцько стверджує, що оскільки головним завданням адміністративного права України є забезпечення прав та свобод громадян і реалізація положення Конституції України, що «людина є найвищою цінністю для держави», саме забезпечення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання є провідним напрямком галузі адміністративного права у країнах з ринковою економікою [4,с.147].

А.Комзюк при аналізі предмета адміністративного права вважає що настав час повністю відмовитись від терміна «державне управління» на користь дефініції «публічне управління», що більш точно буде відображати як коло суб'єктів адміністративно-правових відносин, так і предмет правового регулювання галузі [5, с. 147].

Отже, на сучасному етапі відбувається зміна підходів до визначення предмета адміністративного права України, поступовий відхід від радянського тлумачення поняття адміністративно-правових відносин. Виходячи з концепції пріоритету прав та свобод людини і громадянина перед охороною державних, колективних чи в цілому суспільних інтересів, держава змінює загальну систему відносин «держава-суспільство», що у свою чергу змінює коло адміністративних суспільних відносин, як предмету правового регулювання, за рахунок введення одних та виведення інших.

Список використаних джерел

1. Питання адміністративного права. Кн. 1 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. – Харків: Право, 2017. – 282 с. 2. Авер'янов В. Б. Утвердження принципу верховенства права у новій доктрині Українського адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 11(61). – С. 57-63. 3. Бойко І. В. До питання про предмет адміністративного права / І. В. Бойко // Адміністративне право і процес. – 2016. – № 1(15). – С.8-10. 4. Галуцько В. В. Концептуальні підходи до розвитку сучасного адміністративного права України / В.В.Галуцько // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 143-151. 5. Комзюк А. Т. Публічне адміністрування і сучасна доктрина адміністративного права / А. Е. Комзюк // Сучасні проблеми адміністративного права та процесу. – Харків, 2017. – С. 15-18.

О. В. Олійник

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ

Правове становище діяльності органів Національної поліції визначається Законом України «Про Національну поліцію», що набув чинності 07 листопада 2015 року. Відповідно до статті 1 даного Закону Національна поліція України визначається як центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Очевидно, що для ефективної імплементації діяльності даного органу необхідні спеціальні, в тому числі і силові заходи примусу.

Відповідно до статті 42 Закону України «Про Національну поліцію» під час виконання своїх повноважень, працівники поліції уповноважені застосовувати наступні заходи примусу: 1) фізичний вплив (сила); 2) застосування спеціальних засобів; 3) застосування вогнепальної зброї [1].

Слід зауважити, що захід примусу, як і будь-який інший поліцейський захід, відповідно до чинного законодавства, застосовується виключно для виконання повноважень поліції і має бути законним, необхідним, пропорційним і ефективним. З іншого боку, завжди існує ризик виходу узаконеного застосування сили за межі